

"Ty seš fakt učitel...?!"

aneb Věčné otázky

Každý člověk zná nějakou otázku, kterou mu lidé pokládají častěji než jiné. Často si za to můžou sami – pokud si někdo pořídí třeba zelené vlasy, musí se na otázky PROČ asi připravit. Jsou ale i jiné otázky, jejichž původ prostě nechápu, ať se snažím sebevíc.

To je tak. Vždycky když mají vyjít nové ŠOKující zprávy, snažím se vymyslet nějaký článek, protože zrovna tohle patří k tradicím, které asi stojí za to udržovat. Alespoň mi nikdo netvrdí opak. Spoléhám na to, že mě v pravou chvíli napadne to správné téma. Tentokrát se téma jaksi nedostavovalo. Až...

Byl jsem teď nedávno na svatbě. Ne jako host, ale v podstatě pracovně. Přijeli jsme téměř na konec hostiny a měli jsme odvázet hosty, kteří tam byli autem. Byli jsme tam dva, jeden jel s cizím autem a lidmi, druhý naším autem, abychom se měli čím vrátit. Kdo zná firmy jako „Drink S.O.S.“ a podobné, ví dobře, o čem je řeč. Nebyl důvod se této akce nezúčastnit – opilci jsou někdy i legrační, trávit večer na nealku mi nevadí, lze se svézt různými auty a koneckonců peníze taky nejsou k zahození.

Přijeli jsme na místo, sedli a čekali, až někdo zatouží jet domů. Víceméně všichni předem věděli, že budou i spolu se svými auty odvezeni a že je bude vozit můj kamarád a jakýsi učitel. Mluvili jsme s několika lidmi a nějak mezi řečí vždycky přišla řeč na práci. A už to bylo. „Ty jsi fakt učitel...?!“, zaznělo poprvé a ne naposledy, „my mysleli, že místo něj přijel někdo jinej...!“. Jen jednou jsem se zeptal, co se jim na tom nezdá. Bylo mi vysvětleno, že učitel je podle většiny lidí *proplešatělej brejlatej chlápek v saku, nosí s sebou tašku se sešitama na opravu, pije sodovku, protože jednak je alkohol škodlivý a jednak na něj nemá, na dovolenou jezdí vlakem na půjčenou chatu, každého poučuje a když někdo mluví nespisovně, zásadně ho opravuje...* Bylo mi jasné, že jsem je

poněkud zklamal. Měl jsem skoro pocit viny, že jim takhle nezodpovědně kazím jejich vztě iluze. Ale hlavně mě to bavilo. Ještě že nejsem učitelka! To bych podle nich měl být *obloustlá postarší paní s nervama v háji, ve všem bych viděl urážku, děti by byly otravní nevzdělavatelní haranti, neustále by mě z nich bolela hlava...*

A kromě toho bych pravděpodobně neuměl řídit.

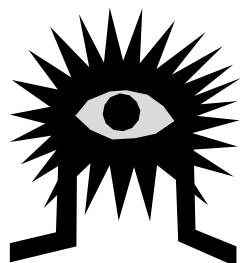

Lidé v různém stupni společenské únavy si libovali, že je ještě nikdy nevezl profesor. Divili se tomu asi tak, jako by jejich auta řídil krokodýl. Rozvozová akce proběhla ke všeobecné spokojenosti, v mlze a potmě jsme všechny odvezli, kam si poručili, a ujeli celkem 250 kilometrů. Domů jsme dorazili ve 2 ráno. Byla sobota a já najednou věděl, o čem bude nový článek, neboť téma se dostavilo.

S touhle otázkou se potkávám už šestý rok. Má různé varianty, ale jde o totéž. Nevypadám, nemluvím a nepůsobím tak, jak lidé očekávají. Pořád si prostě myslím, že člověk se má měnit, jen když sám chce, ne když chtějí jiní. Takže mě ani nenapadne, abych se nutil do role nějakého věčného mentora jen proto, že ostatní si tak ty učitele představují. Mají smůlu, asi jim to pořád budu kazit. A vlastně – dobře jim tak.

Přestože se navzájem (a někdy i sami sebe) přesvědčujeme, jak nemáme žádné předsudky, opak je pravdou. Mám jednu kamarádku, jejíž rodiče neustále tvrdili, že jim jde pouze o to, aby byla spokojená a šťastná, jak přijmou cokoli, protože přece nemají žádné předsudky. Dcera se rozhodla je vyzkoušet a případně usvědčit z opaku. Domluvila se s jedním spolužákem, který byl pro každou legraci, a kromě toho, že to byl fajn kluk, byl černoch. Pozvala ho k nim domů, rodičům oznámila, že jim přijde představit svého nastávajícího... Dostavili se k rodinnému obědu, maminka nachystala slavnostní tabuli a oba rodiče se těšili na *inteligentního mladého muže*, který si chce vzít jejich dceru. Dokonce se maminka pochlubila i v práci, že se *ta jejich bude vdávat*. Překvapení rodičů bylo obrovské. A najednou se ty předsudky začaly nořit jak krysy z kanálu... Kdyby dcera s kamarádem

včas neprozradili, že šlo o jakýsi test, asi by ji vyhodili z domu.

Předsudky jsou prostě lidem vlastní. Onehdy mi kdosi říkal, že jeho kamarád je vegetarián, člen hnutí Hare Krishna, pacifista, bojovník proti zabíjení zvířat a ekolog. Taky jsem si představil *týpka* v batikovaných hadrech a korálcích, v botách z lýčí, s holou hlavou a bubínkem, který k svačině žvýká kořínky a mezi jednotlivými sousty odříkává mantra a když má volno, demonstruje před McDonald's. Dost jsem se spletl – ten člověk měl oblek, neustále volal kamsi z mobilu, jedl oplatky, říkal mi „vole“ a vůbec působil dost normálně. Akorát nechtěl ochutnat můj guláš, což mi nevadilo, protože já jsem zase nechtěl ochutnat jeho oplatku.

Vraťme se k těm otázkám, které člověka pronásledují. Od dětství je to ono klasicky rodičovské, „Co bylo ve škole?“; na tuto otázku snad ani sami rodiče nečekají jinou odpověď než: „Nic, normál...“ Když jsem skončil VŠ, pár lidí mě taky počastovalo duchaplnou otázkou: „Hele, ty máš fakt titul?“ Jo, mám. A co? Vždyť je to jen pár písmenek před nebo za jménem a o člověku samotném to neříká nic. Viděl jsem inteligentní lidi bez titulu, stejně jako blbce s akademickým titulem. Jedna

moje spolužačka se do telefonu představuje jako *magistra Nováková*. Asi si vzala k srdci to, co nám říkali na fakultě – že si máme vážit toho, že studujeme na Univerzitě Karlově. Ale proč? Kdo tam studuje, dostal se tam přece po přijímacích zkouškách, nikoli za odměnu. Dostal se tam díky sobě, ne díky škole. Škola si má vážit studentů, protože existuje ona pro ně, nikoli studenti pro školu. Samozřejmě je jistá vážnost na místě, ale pořád mi nejde do hlavy, proč si vážit školy jen proto, že mě tam někdo nechá studovat. Važme si spíš rodičů, že nám studium umožňují, važme si sebe, že jsme se na tu kterou školu dostali a dokázali ji absolvovat. To hlavně. Nikdo přece nechodí do školy pro samotné studium, ale proto, aby ji dokončil a k něčemu mu to bylo. Škola není životní cíl, ale prostředek k jejich dosažení. Je to stejné jako třeba u auta – auto si nekupujeme proto, abychom ho prostě měli, ale proto, abychom někam dojeli. Takže pro shrnutí – nejsem hrdý na univerzitu, protože mi dala titul, jsem hrdý na sebe, že jsem to dokázal, vděčný rodičům, že mi k tomu vytvořili podmínky, a některým –

opravdu jen některým! – učitelům, které byla radost poslouchat. Škola – a to jakákoli – je službou veřejnosti, příprava na to opravdové. Není to cíl, ale cesta k němu. A až budeme v tom cíli, můžeme vzpomínat na to, jaká ta cesta byla. To je vše. Možná se budou kolegové zlobit. Možná si někdo řekne, že jsem nevděčný a neuctivý, ale tak to prostě vidím. Zkuste mi to vyvrátit.

Velké řeči jsou k ničemu. Ještě horší jsou velké řeči o velkých ideálech. Když nám na jakýchsi přednáškách a pak taky při promoci říkali, že být učitelem je poslání a ne „jen“ práce, zdálo se mi na tom něco divného. A taky to divné je. Na jedné straně se u nás mluví o vznešeném poslání, na straně druhé vám pak dají plat, který je všechno možné, jen ne vznešený. A možná je to docela jinak – možná nás všichni ti lidé v parlamentu, vládě i jinde chtějí přesvědčit, že je to učení opravdu poslání a že budeme pracovat třeba jako mniši nebo misionáři: tedy v ideálním případě zadarmo a ještě k tomu rádi. Jejich poslání jsou asi ty kecy. Jenže oni to své *poslání*

rozhodně nedělají zadarmo. Zatímco my opravdu pracujeme na tom, aby budoucnost tohoto státu byla dobrá nebo aspoň lepší, což bez vzdělání nejde, oni to svými řečmi spíš kazí.

Takže na otázku: „Ty seš fakt učitel...?!“ stále ještě odpovídám ANO. A v duchu dodávám, že *zatím*. Nic nejde donekonečna. Ani státní školství tvářící se navenek jako věda a perspektivní obor, zatímco ve skutečnosti je to víceméně dobře maskovaná charita. A charitu dělají jen lidé, které to baví, protože pro peníze to nejde. Jde o charitu, ať už jste ředitel nebo právě nastupující absolvent VŠ, protože na jednom i na druhém postu od vás očekávají, že jaksi automaticky budete dělat spoustu věcí zadarmo.

Od ideálů jsme se před předsudky dostali až k penězům. Ale tak to prostě v životě chodí.

Milan Sýkora